

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25.08.2009, sp. zn. 4 Tz 46/2009, ECLI:CZ:NS:2009:4.TZ.46.2009.1

Číslo: 7/2010

Právní věta: Jestliže dozorující státní zástupce v odůvodnění usnesení, jímž ke stížnosti poškozeného zrušil usnesení policejního orgánu o odložení věci učiněné podle § 159a odst. 1 tr. ř. a přikázal mu, aby o věci znovu jednal a rozhodl, výslovně uvedl, že „jediným možným a správným postupem v předmětné věci je zahájení trestního stíhání podle § 160 odst. 1 tr. ř.“, pak s ohledem na povahu výroku tohoto usnesení a obsah jeho odůvodnění se nepochybně jedná o pokyn vydaný policejnímu orgánu k zahájení trestního stíhání podezřelé osoby. I když tento pokyn byl obsažen jen v odůvodnění usnesení a nebyl výslovně označen jako pokyn např. ve smyslu § 174 odst. 2 písm. a), d) tr. ř., jde o takový pokyn, jaký předpokládá i ustanovení § 146 odst. 2 písm. a) tr. ř., takže o stížnosti podané proti usnesení policejního orgánu o zahájení trestního stíhání vydanému z podnětu uvedeného pokynu nemůže rozhodnout dozorující státní zástupce, nýbrž jemu nadřizený státní zástupce.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 25.08.2009

Spisová značka: 4 Tz 46/2009

Číslo rozhodnutí: 7

Číslo sešitu: 1-2

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Dozor státního zástupce, Řízení o stížnosti

Předpisy: § 146 odst. 2 písm. a) tr. ř.

§ 174 odst. 2 písm. a) tr. ř.

§ 174 odst. 2 písm. d) tr. ř.

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Nejvyšší soud ke stížnosti pro porušení zákona zrušil usnesení státního zástupce Okresního státního zastupitelství v Ústí nad Labem ze dne 2. 1. 2009, č. j. 2 ZT 713/2008-7 a Krajskému státnímu zástupci v Ústí nad Labem přikázal, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Z odůvodnění:

Ministryně spravedlnosti podala ve prospěch obviněné I. M. dne 4. 6. 2009 u Nejvyššího soudu podle § 266 odst. 1 tr. ř. stížnost pro porušení zákona proti usnesení státního zástupce Okresního státního zastupitelství v Ústí nad Labem ze dne 2. 1. 2009, č. j. 2 ZT 713/2008-7, kterým byla podle § 148 odst. 1 písm. c) tr. ř. jako nedůvodná zamítnuta stížnost obviněné proti usnesení policejního orgánu Policie ČR, OŘ v Ústí nad Labem, SKPV ze dne 10. 12. 2008 ČTS: ORUL-3283-12/TČ-2008-70-SKPV,

jímž bylo podle § 160 odst. 1 tr. ř. zahájeno její trestní stíhání.

V odůvodnění svého podání stěžovatelka poukázala, že usnesením policejního orgánu Policie ČR, OŘ v Ústí nad Labem, SKPV ze dne 10. 12. 2008 ČTS: ORUL-3282-12/TČ-2008-70-SKPV, bylo zahájeno trestní stíhání obviněné I. M. pro trestný čin krádeže podle § 247 odst. 1, 2 tr. zák. Skutkovou podstatu uvedeného trestného činu měla obviněná naplnit tím, že v době od 10.00 hod. dne 18. 11. 2007 do 10.45 hod. dne 19. 11. 2007 v Ú. n. L. úmyslu zmocnit se cizí věci, odcizila z bytu, jehož byla spoluvlastníkem, věci, které byly ve výlučném vlastnictví jejího manžela V. W., a to: finanční hotovost ve výši 10 000 Kč, pánský snubní prsten, sjezdové lyže zn. Dynastar včetně vázání Nova, lyžařské boty zn. Atomic, spací pytel zn. Prima Trek, horolezecké vybavení na tzn. feraty (sedací úvazek zn. Hudy Peak, prsní úvazek zn. Hudy, karabina KG Guide, feratový set zn. Klettersteig Set Express, karabina zn. HG HMS), 1 pár turistických holí zn. Leki Makalu, sluneční brýle zn. TopTen, 1 pár lyžařských holí zn. Atomic, jízdní kolo zn. 4E Compact EL 04 včetně výbavy (pumpička, zámek na kolo - oboje zn. Autor, tachometr Cayete Tomo, náradí Sigma, brašna) a remosku, čímž V. W. způsobil škodu ve výši celkem 42 400 Kč.

Jak vyplývá z dalšího obsahu spisového materiálu, policejní orgán dne 27. 11. 2007 v předmětné trestní věci zahájil úkony podle § 158 odst. 3 tr. ř. Na základě prověřování ve věci bylo policejním orgánem dne 2. 1. 2008 vydáno usnesení ČTS: ORUL-2857-1/ST-TČ-2007, kterým byla věc odložena podle § 159a odst. 1 tr. ř., neboť ve věci nejde o podezření z trestného činu a není na místě věc vyřídit jinak. Ke stížnosti poškozeného V. W. dozorující státní zástupce toto usnesení podle § 149 odst. 1 písm. b) tr. ř. dne 12. 2. 2008 usnesením č. j. 1 ZN 5863/2007-4 zrušil a nařídil, aby policejní orgán znovu jednal a rozhodl. Po doplněném prověřování dne 12. 4. 2008 policejní orgán opětovně vydal usnesení o odložení věci podle § 159a odst. 1 tr. ř., neboť ve věci nejde o podezření z trestného činu a není na místě věc vyřídit jinak. Ke stížnosti poškozeného V. W. dozorující státní zástupce usnesením podle § 149 odst. 1 písm. b) tr. ř. dne 21. 5. 2008 pod č. j. 1 ZN 5863/2007-18 napadené usnesení opětovně zrušil a nařídil, aby policejní orgán jednal znovu, přičemž součástí odůvodnění je též vyjádření, že vzhledem k důkaznímu stavu věci policejní orgán pochybil, když místo, aby ve věci proti podezřelé I. M. zahájil trestní stíhání podle § 160 odst. 1 tr. ř. pro trestný čin krádeže podle § 247 odst. 1, 2 tr. zák., věc odložil podle § 159a odst. 1 tr. ř. Za jediný možný a správný postup pak státní zástupce označil zahájení trestního stíhání a zároveň pak státní zástupce vyjádřil nutnost, aby došlo k nápravě jím naznačeným způsobem.

Usnesením policejního orgánu Policie ČR, OŘ v Ústí nad Labem, SKPV ze dne 10. 12. 2008 ČTS: ORUL-3282-12/TČ-2008-70-SKPV bylo v souladu s vyjádřením dozorujícího státního zástupce zahájeno trestní stíhání obviněné I. M. pro trestný čin krádeže podle § 247 odst. 1, 2 tr. zák. Toto usnesení bylo obviněné I. M. a její obhájkyni JUDr. S. R. doručeno dne 11. 12. 2008, přičemž týž den, tedy v zákonné lhůtě, obviněná podala přímo do protokolu o výslechu obviněné stížnost, která byla následně odůvodněna prostřednictvím obhájkyňě podáním ze dne 12. 12. 2008, podaným k doručení poštou dne 15. 12. 2008. Obviněná v rámci podané stížnosti navrhla usnesení o zahájení trestního stíhání zrušit jako nedůvodné a trestní stíhání zastavit. Stížností pro porušení zákona napadeným usnesením státního zástupce ze dne 2. 1. 2009, čj. 2 ZT 713/2008-7, byla stížnost obviněné zamítnuta jako nedůvodná podle § 148 odst. 1 písm. c) tr. ř. Toto usnesení bylo obviněné i její obhájkyni doručeno dne 6. 1. 2009.

Dne 5. 2. 2009 podal státní zástupce na obviněnou obžalobu, která byla Okresnímu soudu v Ústí nad Labem doručena dne 6. 2. 2009. Usnesením ze dne 17. 2. 2009, sp. zn. 5 T 22/2009, Okresní soud v Ústí nad Labem podle § 314c odst. 1 písm. a) tr. ř. za užití § 188 odst. 1 písm. e) tr. ř. státnímu zástupci věc vrátil k došetření s tím, že provedené přípravné řízení trpí závažnou procesní vadou, neboť dozorový státní zástupce rozhodl o stížnosti obviněné, ač sám před vydáním usnesení o zahájení trestního stíhání označil takový postup za jediný správný a možný. Za takových okolností měl přitom stížnost podle § 146 odst. 2 písm. a) tr. ř. předložit k rozhodnutí nadřízenému státnímu

zástupci. Státní zástupce dne 19. 2. 2009 proti tomuto usnesení Okresního soudu v Ústí nad Labem podal stížnost. Tuto projednal Krajský soud v Ústí nad Labem a usnesením ze dne 19. 3. 2009, sp. zn. 5 To 140/2009, ji jako nedůvodnou zamítl.

Ministryně spravedlnosti proto v závěru konstatovala, že vzhledem k vadnému postupu dozorujícího státního zástupce byla obviněná zbavena práva, aby napadené usnesení bylo na základě její stížnosti objektivně a nestranně přezkoumáno nadřízeným orgánem, a protože k nápravě není k dispozici žádný jiný procesní postup, navrhla, aby Nejvyšší soud podle § 268 odst. 2 tr. ř. vyslovil, že usnesením státního zástupce Okresního státního zastupitelství v Ústí nad Labem ze dne 2. 1. 2009 č. j. 2 ZT 713/2008-7, byl porušen zákon v ustanovení § 146 odst. 2 písm. a) tr. ř. v neprospěch I. M. Poté aby podle § 269 odst. 2 tr. ř. napadené usnesení zrušil, včetně případně dalších rozhodnutí na toto usnesení obsahově navazujících, pokud by vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu, a podle § 270 odst. 1 tr. ř. aby přikázal věc státnímu zástupci Krajského státního zastupitelství v Ústí nad Labem k novému projednání a rozhodnutí.

Nejvyšší soud podle § 267 odst. 3 tr. ř. přezkoumal zákonnost a odůvodněnost těch výroků rozhodnutí, proti nimž byla stížnost pro porušení zákona podána, v rozsahu a z důvodů v ní uvedených, jakož i řízení napadené části rozhodnutí předcházející a dospěl k závěru, že zákon byl porušen.

Podle § 146 odst. 2 písm. a) tr. ř., jestliže lhůta k podání stížnosti již všem oprávněným osobám uplynula a stížnosti nebylo vyhověno podle odstavce 1, předloží věc k rozhodnutí policejní orgán státnímu zástupci, který vykonává nad přípravným řízením dozor, a jde-li o stížnost proti usnesení, k němuž tento státní zástupce dal souhlas nebo pokyn, jeho prostřednictvím nadřízenému státnímu zástupci.

V posuzovaném případě Nejvyšší soud z obsahu předloženého spisu zjistil, že v odůvodnění svého usnesení ze dne 21. 5. 2008, č. j. 1 ZN 5863/2007-18, dozorující státní zástupce Okresního státního zastupitelství v Ústí nad Labem výslovně uvádí, že jediným možným a správným postupem v předmětné věci je zahájení trestního stíhání podle § 160 odst. 1 tr. ř. proti podezřelému I. M., a to pro trestný čin krádeže podle § 247 odst. 1, 2 tr. zák. Jelikož policejní orgán takto nepostupoval a věc odložil podle § 159a odst. 1 tr. ř., státní zástupce toto usnesení policejního orgánu, jako vadné zrušil. Policejní orgán pak v souladu s tímto zrušujícím usnesením státního zástupce následně vydal usnesení, jímž proti I. M. zahájil trestní stíhání pro trestný čin krádeže.

Povahu výroku předmětného usnesení dozorujícího státního zástupce spolu s obsahem jeho odůvodnění nelze než posoudit jako pokyn policejnímu orgánu k zahájení trestního stíhání pro trestný čin do té doby pouze podezřelé osoby. Byť tento pokyn byl po procesní stránce obsažen v usnesení a nejedná se o pokyn ve smyslu toho slova, jak o tom hovoří např. ustanovení § 174 odst. 2 písm. a), d) tr. ř., přesto jediný možný výklad je takový, že se jednalo o pokyn, jak jej má na mysli ustanovení § 146 odst. 2 písm. a) tr. ř.

Na tomto místě je totiž třeba zdůraznit, že ustanovení § 146 odst. 2 písm. a) tr. ř. má zásadní význam pro zajištění objektivnosti rozhodování o stížnosti. Státní zástupce, který vykonává dozor nad přípravným řízením a v jeho rámci nad činností jednotlivých policejních orgánů, je zásadně orgánem oprávněným k rozhodnutí o stížnosti podané proti usnesení těchto policejních orgánů.

Výjimkou je ale situace, kdy tento státní zástupce sám dal souhlas nebo pokyn k vydání usnesení policejnímu orgánu. V důsledku toho by totiž nemohl zcela nestranným způsobem podanou stížnost přezkoumat a rozhodnout o ní. V těchto případech proto musí být taková stížnost jeho prostřednictvím předložena státnímu zástupci nadřízeného státního zastupitelství. Tyto zásady lze bezpochyby vztáhnout i na případ obviněného I. M., přičemž v duchu těchto zásad nebylo státním

zástupcem Okresního státního zastupitelství v Ústí nad Labem postupováno. Na to pak zcela správně a v souladu se zákonem reagovaly po podání obžaloby, jak soud prvního, tak soud druhého stupně, když věc obviněné byla pravomocně vrácena do stadia přípravného řízení.

Proto s ohledem na výše uvedené Nejvyšší soud podle § 268 odst. 2 tr. ř. vyslovil, že napadeným usnesením státního zástupce Okresního státního zastupitelství v Ústí nad Labem byl porušen zákon v ustanovení § 146 odst. 2 písm. a) tr. ř. v neprospěch obviněné I. M. Podle § 269 odst. 2 tr. ř. pak napadené usnesení zrušil, a to včetně všech dalších rozhodnutí na zrušené usnesení obsahově navazujících, pokud vzhledem k této změně pozbyla svého podkladu. Věc potom podle § 270 odst. 1 tr. ř. přikázal krajskému státnímu zástupci v Ústí nad Labem, aby ji v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl, což znamená, že o stížnosti obviněné proti usnesení o zahájení trestního stíhání bude muset nově rozhodnout. Při tomto svém rozhodování bude podle § 270 odst. 4 tr. ř. vázán právním názorem Nejvyššího soudu a bude povinen provést jím nařízené procesní úkony.